

Abonamentul:

Pentru m^onarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru str^oin^oatate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare in fie care
S^om^ob^oat^oa.

Unirea

Insertiuni:

Un şir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce priveşte foaia,
să se adreseze la: Re-
dactiunea şi admini-
stratiunea „Unirei”
in
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV

Blaj 15 Aprilie 1905

Număr 15.

Mici trădători de patrie.

Aflăm cu mirare, că şasă elevi români ai gimnasiului de stat, inferior din Sibiu, au fost eliminaţi pentru-că în ziua de 15 Martie au rupt de pe pieptul colegilor lor români cocarda tricoloră magiară.

Pedeapsa este destul de mare pentru modul copilăresc de judecată al delincuenţilor; nu aflăm însă reclamul necesar, care să o întovărăşască nici riguroasă cuvenită a patrioticei direcţiuni dela numitul gimnasiu. Cum adevărat, pentru un delict așa de grav, direcţiunea se mărgineşte la un simplu consiliu abeundi, când ar fi trebuit poate, să intervină la toţi procurorii de stat, pentru a-i înfunda pe mici trădători măcar la muncă zilnică în vre-o ocnă, dacă nu de-adreptul la spânzurătoare?...

Quos ego!

Ne împlinim deci o datorinţă de cronicari fideli, înregistrând această ne mai pomenită tradare a unor băieţi din clasa I—II-a gimnasială, alături de retorsiunea grabnică a direcţiunii şcolare din Sibiu. Dacă retorsiunea aceasta nu ar fi urmat numai decât, foarte probabil, că statul nostru nu ar mai exista astăzi, după o lună dela comiterea trădării de patrie.

Onorata direcţiune a acestor şcoli binevoiască totuşi a luă în dreaptă socotinţă o împrejurare: Avut-a direcţiunea de acolo dreptul de a impune şcolărilor purtarea cocardei în ziua de 15 Martie; de când anume, die director, este şi 15 Martie serbare şcolară? Noi ştiăm de 11 April. singura serbare şcolară impusă prin lege, cu referinţă la anul 1848. D-Voastră ştiţi şi de 15 Martie, pe semne numai de scurtă vreme, de când opoziţia în frunte cu Kossuth a reuşit a întruni majoritatea în dietă?

E dar o anticipare aceasta, fără nici o autorizare dela ministerul de culte şi instrucţiunea publică; o anticipare, care nu vă îndreptăţia, prin urmare la o pedeapsă atât de aspră faţă de nişte copii de 10—14 ani.

Am putea să ne mai estindem asupra unui lucru. Să ia ori-cine Raportul gimnasiului din Sibiu, dela gimnasiul de stat, şi se va convinge, că *Românii* dau cel mai mare contingent al studenţilor. Cât, mai departe, pentru amabilitatea, cu care sunt întâmpinaţi elevii români din partea unor profesori (nu zicem: de toţi) scriitorul acestor rânduri, ca fost elev al gimnasiului din Sibiu, ar putea să spună multe lucruri, foarte instructive din punct de vedere pedagogic...

Credem, că misiunea unei şcoli medii este: agerirea minţii şi formarea caracterului. Asupra întâiului punct, nu avem nimic de zis; cât pentru formarea caracterului, cred domnii profesori din Sibiu, că sunt mai vrednici acei băieţi, cari de frică, sau din linguşire, pentru a se însinua celor mai mari, şi-au pus cocardele pe piept, decât colegii lor, cari li-le-au rupt?

Băieţii aceştia — a căror faptă este, fără îndoială un delict, care trebuie pedepsit — nu s'au gândit însă, suntem încredinţaţi, la o eventuală răsturnare a statului, ori la un act de tradare — Doamne fereste.

Cu mintea lor de copii neastâmpăraţi, ei au crezut că fac o bravură copilărească, şi s'au pomenit ex machina: trădători de patrie, existenţe periculoase.

Nu bagă de seama aici nimeni, că prin astfel de pedepse severe, numiţii băieţi se instrăinează aievea de principiile profesate de dascălii lor de mai înainte; nu bagă de seamă dascălii unguri, că prin o tratare mai severă faţă de Români, sufocându-le ori-ce manifestare naţională, ori cât de inofensivă ar fi aceea, ei înşişi îi îndepărtează şi-i instrăinează de colegii lor unguri, ei înşişi îi împing spre calea așa numiţilor „agitatori”.

Ar fi trebuit să se ţină samă şi de părinţi, căci în urma urmei ei simţesc în primul rând ascuţişul pedepsei. În anul acesta atât de sărac şi de puţin binecuvântat de Dumnezeu, băiatul se pomeneste dat afară, tocmai la sfârşitul apropiat al anului.

Înţelegem partea medicinală a pedepsei, dacă era vorba despre nişte studenţi mai mari, cari, stăpâni pe faptele lor, își puteau da seama de ce fac şi vredniciau, în consecinţă şi pedeapsă.

Dar copiii aceştia?

E trist, într'adevăr, că băieţii nostri la vârsta cea mai fragedă a lor sunt taxaţi după măsura „patriotismului” atât de iefin şi de reclamagiu în această țară; şi e ridicul să affii trădători de țară la această vârstă puerilă!

Mai trist este, că băieţii nostri ajung a face cunoştinţă cu acest nou sistem de clasificare al oamenilor încă pe băncile şcolii elementare până sus la colegiile de universitate.

Înţelegem patriotismul de reclamă pe toate terenele vieţii; nu-l pricepem însă şi nu-l putem afla îndreptăţit pe băncile şcolii, a cărei menire sfântă este de a revărsa asupra tuturor deopotrivă lumina binefăcătoare, fie el imbrăcat în haine de domnişor, ori fie el în cioareci şi cu şerpar la brâu şi cu cămaşă românească!

Congregaţia comitatului Alba-inferioară

cum am anunţat, s'a ținut Vineri la 31 Martie. Membrii români au fost puţini. Înainte de începerea şedinţii, comitele suprem a atârnat de nimeni vicecomitelui Szász J. crucea de fer. primită ca răsplata muncii de 28 ani. Apoi s'a trecut la ordinea de zi, care a fost de puţin interes. Din raportul vicecomitelui estragem câteva date. Printre membrii repausaţi se pomeneste cu respect de avocatul Dr. Emil Gerasim, „simpaticul şi zelosul membru, care prin ținuta liniştită şi obiectivă a contribuit mult la resoivirea patriotică a multor cestivoi”. Paşaporturi s'au extradat anul trecut 5338 din acestea 213 în Germania, 2183 în America şi 2905 în România. Pe terenul acesta să-si câştige domnii funcţionari comitatensi merite să oprească poporul a-şi părăsi vatra şi să le facă mijloace de train aici acasă, ca să nu fie siliţi a lua băta pibejiei. — Numărul alegătorilor de deputat e de 4880 mai mulţi (1073) în cercul Aiudului şi mai puţini (237) în al Abrudului. Darea erarială cu care datoreau locuitorii comitatului la sfârşitul lui 1904, a trecut peste 2 milioane cor. fără să mai socotim aici cele-

alte competențe restante. La capitul: Învățământul popular, vorbind de asilele de copii, se spune, că înființarea acestora merge cu greu și ar fi de datorința guvernului să înființeze asile pe lângă școlile de stat, pentru că astfel „locitorii de buze române și-ar înșuși încă în asil graiul magiar și astfel școlarii ar putea pricepe mai bine materialul, prescripș în școlile de stat?” Se vede, că stăm rău cu lăptirea limbei magiare, nu face nici un progres.

Școlile populare sunt de toate 270, din acestea 71 mag. 12 germ. și 187 române. În patru comune (Șoimuș, Răcățiu, Herepea și Szabaderd) nu sunt școlile și de ani nu propune nime. Învățământul preste tot merge îndestulitor, „în câteva școlile germane și în mai multe românești învățarea limbei magiare nu satisface cerințelor prescripș prin lege.” Și asta provine de acolo, că învățătorii nu pun pondul pe învățarea limbei, ci numai pe cetit și tradus, sau cel mult pe numirea câtorva obiecte din sala de învățământ. Și pricina mai e și aceea, că pe sate școala să cercetează de băieți slab, să dau multe ferii, plata învățătorilor e mică și încurge tare neregulat.

Slab stă lucrul și cu școlile de meserie, instrucția e aproape nulă, ceea ce contribuie în mare măsură la zădărnicierea a ori ce progres, pe acest teren. Mai e apoi și năcazul, că industriașii români „mai ales”, după ce termină învățarea cutărei măiestrii se întorc în comunele lor și lucră atât cât cer lipsele populației dela sate, prin ce retin cumpărătorii de a mai merge pe la oraș, și fac astfel, că la oraș industria, numai să vegeteze. Așa se tânguie raportul, tot Românii is de vină la toate!

Școli civile sunt de toate 4. anume: 2 de stat, 1 rom. cat. și 1 gr. cat. Ministrul a pus însă în prospect ridicarea încă

a unei școli civile de băieți la Abrud, în care să se propună și limba latină. Ca astfel ușor să poată elevii trece pentru continuarea studiilor la gimnaziu.

Pentru întregirea salariilor învățătorilor statul a dat peste 16 mii cor. dintre cari la 34 școlile gr. cat. și la 28 gr. ort.

De drumuri numai pomenim nimic, deși se cheituese mii de coroane anual, totuși în comitatul nostru sunt drumurile celea mai rele și impracticabile.

Averea orfanilor din acest comitat e de Cor. 383.456 24 fl.

Tot în congregația aceasta s'a hotărât în principiu diamembrarea preturei Aiud, urmându-se unei vechi dorințe a Teușenilor, care de sigur va avea de urmărire iarăș nimicirea elementului și caracterului românesc a acestui ținut.

După congregație a urmat masă mare în cinstea decoratului vicecomite.

CORESPONDINȚE.

Pildă vrednică.

Teaca, 10 April n.

Condus de firma credință, că prețuita foaie „Unirea” totdeauna cu plăcere publică date din viața bărbaților, care ostensec pe terenul bisericesc-scolar, trimit câteva date din viața repausatului *Mihailă Savoian*, fost proprietar, oficial pensionat, curator și înființatorul parohiei gr. cat. române din opidul Teaca; care deși a fost om de pozițiune socială modestă, a fost avut și bogat în fapte mari pe terenul bisericesc-scolar. Savoian s'a născut la an. 1822. în comuna grănițarească Ragia. Școlile elementare le-a început în Monor și le-a continuat în Năsăud. Întreținând timpurile

viforoase din 1848, a fost silit a întrerupe studiile și ca grănițer în etate de 18 ani; a intrat în armată, unde prin istețime și curaj în scurt timp a avansat până la postul de Stațion comandant; a luat parte activă la bătăliele din 1848, sub comanda generalului împărătesc Urban, s'a distins ca strateg isteț în bătălia dela Bărgău, în Galiția și alte părți.

După încetarea războiului civil, decorat cu crucea pentru merite, s'a retras iar în comuna sa natală: Ragia, funcționând ca primar și carater primar.

De aici a trecut ca amplotat la judecătoria cercenală din Bistrița. În scurt fu strămutat la Reghinul-săsesc. Și de aici la 1863 a fost transferat în Gherla, unde timp de 6 ani a fost unul dintre cei mai plăcuți membri ai curatoratului bisericesc sub protopopul Anton, pe timpul Episcopului Ioan Vancea.

În 1869 a fost transferat la judecătoria din Măgheruș, cottul Bistriței, aici a funcționat până la a. 1872; în intervalul acesta a câștigat, un agru de 3 jug., care la strămutarea sa l'a dăruit cultului gr. cat. din Măgheruș.

În an. 1872 a fost strămutat la judecătoria din opidul Teaca, unde a servit cu fidelitate până la an. 1881, când din cause sanitare, la cererea proprie, a fost trecut în pensiuine.

În opidul Teaca zelul și râvna sa pentru cauza națională și bisericească a aflat un teren vast și câmp larg de lucru. La venirea sa aici, abia se aflau 30 familii române reslățite și nebăgate în samă, fără cap și conducător.

Primul lucru i-a fost să-i adune în jurul său, să-i deștepte și lumineze, capacitându-i cum, și ce au să facă. Vorbele dulci și consiliile înțelepte întrâtăta i-au însu-

FEUILLETON.

În paresemi.

Scrisoarea V.

Unui prietin.

Cugetam că vor trece „babele” în anul acesta, fără să-și mai arete colții rari și răi. Cojocul drept că numai una și l'a scuturat, suflând crivat, de îngheț în văzduhul, ce stase limpede, prielic vieții ce începe să izbugnească din pământul sărutat de razele albe, din muguri plini, tari, ce-s gata să pleznească. Dar acum de câteva zile nori grei vineți, întunecați de tot, se alungă îndesându-se unii într'alții, ori încremenesc ca tăiați în ceva stâncă acolo sus. Ear pe de-asupra livezilor, unde acuși se vor așterne covoare groase, verzi, pe de-asupra pădurilor, ce-și așteaptă paserile, sufletul obosit al ultimelor babe, înrăutățite la tot cazul, se tângue, aleargă, se zbuciamă, se înfoară, ca și când aici i-ar fi ultimul popas până la iadul de chinuri, unde-și vor avea sălaşul.

Totuși avură și zilele acestea urâte unele urmări bune. Tineră încă ascunși fluturii smălțați, și au făcut să se pună pe timp mai bun hainele ușoare, albastre ori pesrițe, ce le și îmbrăcară primăvăraticile noastre cocouțe, ear tineri de nouvelle mode căpatară strajnice gutușie.

Tu-mi scrii de o primăvară timpurie,

de miei ce întarcă acum, de urdă dulce. Pe acolo sunteți cu vr'o lună cel puțin înaintea noastră. Dar totuși, crede-mă, nu vă învidiam de loc, mai ales tu ai avea motiv de a-mi face ochi răi, dacă ai ști între ce împrejurări trăiesc, și câte mi-s date să văd.

Dintre toate însă câte am observat și câte observ, mi-se cristalizază tot mai bine în minte două categorii de oameni, cari mai mult îmi atrag atențiunea, mai mult mă preocupă: oamenii ușoratici, ori mai mult: ușori, și cei ce se nisuesc să ducă o viață mai adâncă, mai sinceră, mai a lor proprie.

Indivizi cari să fi ajuns nu la o perfectă, ci numai la o oarecare cunoaștere de sine, sunt foarte puțini. Marile masse ale poporului, gloatele ce muncesc cu multe și amare sudori, sunt aproape inconștiente. Nu aş primi însă părerea acestora, cari susțin, că adevărații oameni sunt numai aceia, cari sunt conștii de ființa lor, în înțelesul adevărat al cuvântului. Și acesta din motivul, că judecata dreaptă, simțeminte curate și trainice, aflăm de multe ori chiar la cei umiliți, la cei ce îmbrăncesc în jugul greu al vieții, la țărani, la cei inconștii. Căci firea omenească, chiar dacă nu e cunoscută de individul ce o cuprinde, în care residează, rămâne curată și se manifestează drept, dacă judecata minții și sentimentele sufletului nu sunt infectate de idei și curente distrugătoare. — ce onora luminati le par adevărate. Și până acum, cel puțin la noi la români, curente de acestea pentru masa poporului nu pot prinde, nu pot avea o viață îndelungată, fiindcă Evangelia lui Christos stăpânește încă asupra acestui popor, în straturile sale de jos, adevărate și pu-

ternice. Și această învățătură, această Evangelie face ca să poată răsări, să se arete în plină lumină, adevăratul om, chiar și când acesta nu a ajuns la o desăvârșită cunoaștere de sine. Prin faptul acesta se adevărește, că dintre toate credințele, cea creștină e mai potrivită ființei omenești, că e — nu mai aproape de adevăr — ci adevărul chiar. Omul de rând, „plebea”, nu s'a putut manifesta sub stăpânirea nici unei alte religii, de om adevărat, numai sub aceasta.

În India, în Persia, în China, în Asia mică, Egipt, în Grecia și Italia, pe unde și-au întins mrejiile lor magice celea mai lunguitoare sisteme de zei și de zeițe, poporul de rând a fost considerat, și s'a considerat el însuși, ca un element ce nu se poate înșira în rândul adevăraților oameni, cari erau, la rândul lor: cei puternici, cei bogăți, cei ce se trăgeau din trupine vechi și mărețe, casta nobililor sau a preoților. Restul e un „profanum vulgus”. Ce față, cu totul nouă a dat lumii creștinismul!

Dar, iubite prietine, oameni conștii se caută cu tot dreptul în șirul celor ce să zic „culți”. Căci adevărata cultură începe dela cunoașterea ta, a puterilor tale, a minții și inimii tale, a calităților ce le ai, a lipselor, defectelor, ce încă sunt legate de tine. A te coborî în adâncul sufletului tău, a descoperi comoara ce o ai, și pe care trebuie să o păzești, a găsi doza de scăderi de viață, cari trebuiesc îndreptate, a te sili să aduci în ordine echilibrul tău sufletesc, și totuși să nu atacii pe nime, să nu urăști, să nu te bucuri de nenorocul celor ce-s în jurul tău. — iată primul paș ce trebuie să-l faci un individ ce vrea să fie trecut de om cult.

flețit, încât cu jurământ i-au promis, că-i vor asculta și urma în toate acțiunile sale.

Dar fără bani nimic nu se poate face, și bani nu aveau. Cu multă trudă i-a succedat a trimite oameni după milă în toată țara, ba și în România. În mai multe rânduri, și chiar dela Maiestatea Sa Francisc Iosif I. încă a câștigat o sumă frumoasă. Cu acestea sume colectate a cumpărat o casă corăspunzătoare. În loc potrivit, care transformându-se la an. 1878, azi servește de biserică gr. cat. În anul următor a cumpărat casă parohială, pe a cărei intravilan prin 1880 s'a edificat școala română de azi și în an. 1881 s'a și deschis. În an. 1882 cu multe jertfe i-a succedat a dobândi din cassa alodială 100 fl. pentru docente, care se primește și azi.

În an. 1885 a cumpărat casele parohiale de astăzi.

Cununa la toate a pus-o prin câștigarea porțiunii canonice de 32 jug. catastr. dela comuna politică, prin ce a devenit om temut, dar și urgisit din partea Sașilor; pentru acest merit a fost stimat și aplaudat de toată lumea românească, ear din partea nemuritoriului Mitropolit: Ioan Vancea a fost grațios felicitat și remunerat cu suma de 200 cor., care dar l'a dat pentru cumpărarea de ornate sacre și recuise bisericești pentru noua biserică română din Teaca.

Acestea sunt unele din roadele aduse pe altarul cultului bisericesc.

Pe terenul social încă n'a rămas îndărăpt, căci chiar la așezarea sa în Teaca, spriginit de trei bărbați, a pus baza și a înființat: „Buniviețea de înmormântare“ de azi, a cărei președinte a fost un șir lung de ani.

Una din florile, ce-i împodobeau cununa vredniciei sale, a fost și ospitalitatea

și dragostea de neamul său apăsător, pe care atât de mult l'a iubit, ajutat și sfătuit. În cât casa lui ziua-noaptea era plină de oameni, cari îi cereau consiliul și spriginul în năcăzurile lor, și cari cu dragoste îl numeau Părintele și Tata nostru.

Acesta este pe scurt viața unui om mic în rang, dar mare în jertfe, mare în fapte. Deee bunul Dumnezeu ca nona și tinera biserică din Teaca să-și mai afe asemenea bărbați, și poporul sărac și apăsător un asemenea Părinte.

I. M.

AVIS alegătorilor români!

Din 5—15 Maiu să fac reclamațiile, și din 16—25 Maiu observațiile la reclamațiuni în contra nedreptăților ce s'ar fi comis la compunerea respective rectificărilor listelor interimale. Aceste liste vor fi espuse la vederea celor interesați pentru a se putea căuta în caz de lipsă remediile oferite de lege.

Pe baza legilor positive a judicaturii curiale și ministeriale edau o carte, din care se poate orienta fiecare asupra dreptului de alegător, asupra exercierii acestui drept, și în fine, asupra felului cum sunt a se lua remediile legale în contra nedreptăților făcute din incidentul compunerii respective rectificărilor listelor.

Acum e timpul suprem, ca cel puțin în timpul reclamațiunilor să-și asigure fiecare cetățean dreptul lui garantat prin legi.

Cartea intitulată: „Dreptul de alegător la alegerea deputaților distali“, să află sub tipar și va apărea până în 25 April. Dela

25 April până în 5 Maiu respective 15 Maiu, sunt 10, respective 20 zile, în care timp se pot câștiga dovezile de lipsă, despre cari, precum și despre forma actelor, ce sunt a să înainta, se dau îndrumările necesare în cartea sus amintită.

Prețul cărții e 50 fil., plus 10 fil. porto postal. Se poate comanda pe lângă trimiterea anticipativă a prețului, dela Librăria Semin. din Blaj sau dela subscrisul.

Blaj. 10 April 1905.

- Cu stimă:

Dr. Romul Boild,
cand. de avocat.

† Episcopul Strossmayer.

Cel mai mare bărbat al croaților, episcopul din Diakovár, Iosif Strossmayer s'a stăns în 8 April la 3 oare d. a. Strossmayer a fost cea mai impunătoare figură, dintre cei vii, în întreaga monarchia noastră. A fost omul planurilor și faptelor mari. Toată puterea sa spirituală, toată averea sa și-a jertfit-o pentru o singură idee cu atâta tărie și perseverență cum rar îi găsești păreche în istorie. Visul lui a fost o Croație mare și liberă și pentru realizarea acestei idei el n'a cruțat nimic. În Strossmayer Croația pierde pe cel mai mare om al ei, pe cel mai popular. Cultura croată își pierde în el pe cel mai mare mecenat. Casa lui era asilul tuturor celor ce să nizuiau să ridice nivelul cultural și moral al Croației. La milioane se ridică sumele ce le-a jertfit pentru cultura croată.

I. G. Strossmayer s'a născut din părinți săraci în Eszék la 15 Febr. 1815. Gimnasul l'a absolvat în Eszék, teologia în Seminarul central din Budapesta. A fost trimis apoi în Augustineul din Viena. În 1849 a fost denumit de episcop al Diakovarului. Devota în viață i-a fost: totul pentru credință și patrie. Activitatea sa și-a început-o prin aceea, că a jertfit colosale sume pentru ridicarea și susținerea școlilor. A înființat

De aceștia însă foarte puțini sunt. Și fiindcă ei părăsesc călăuzul puternic, care ar putea să-i facă oameni adevărați pe lângă toată învățătura ce o au, ca pe un lucru ce se potrivește numai pentru cei întunecați, uită de alipirea din tot sufletul de Evangelia lui Isus, pentru aceasta foarte mulți din ei sunt mai puțin adevărați oameni, decât țărani bunaoară. Natura omenească rămâne curată, necoruptă ori așa că individul se pătrunde, se înțelege pe sine însuși, vede ținta, pentru care e în lume, ori, dacă nu o poate face aceasta, ascultă de aceea care a înțeles odată pentru totdeauna scopul omului, din chiar cuvintele lui Isus — ascultă de biserică. Dacă însă de cea dintâi nu e capabil, a doua nu voește să o facă, negreșit că va rătăci, și nici o țintă adevărată nu va avea viața lui.

A te cobori în tine însuși, iubite prietene, se pare a fi un lucru nu tocmai ușor. Să înam unele pilde.

Doi pretini, adevărați pretini, cari de multă vreme să ajută împrumutat, trăesc ca frați, „ba mai bine“ vorba poetului. Se încurajază, beau la olaltă își petrec, vorbesc de rău pe alții, festesc pe uoi, cum nici ducă-să pe postii nu e așa de negru, rup din alții cu vorbe înveninate. Toate acestea până sunt la olaltă. Dar unul are o calitate exemplară: trăește foarte bine cu familia; nici un cuvânt rău nu se poate auzi acolo. Cest de al doilea însă din potrivă, are acasă un vecinic iad. Și gândindu-se la sine și la pretin, o durere plină de invidie îl mănșcă de inimă, și când nu e pretinul de față îl rade fără săpun: „Mie-mi spuneați voi, mă, că e om de cuvânt și de omie? Cine-l cunoaște, eu, care am trăit

cu el de mai bine 20 de ani, sau voi, ce l'ați văzut ieri sau alaltăeri pentru întâia oară? Lăsați-mă, fraților, că mi se face rău!“

În schimb cel ce trăește bine în sinul familiei e, hotărât, inferior ca intelect, celui ce are iad în casă. Și astfel nu poate auzi laudele ce se aduc cestui din urmă: „Ce cap? Ce minte? Fură dle de ici și de colo, taie cu foarfecile, să vezi că are un teanc! Ce știință? Mie îmi spuneați? Cine-l cunoaște mai bine? Eu care am trăit cu el de mai bine de 20 de ani, ori voi, cari îl cunoașteți de eri ori alaltă eri? Lăsați-mă inbiților, că mi se face rău!“

Cum ar cuteza acești doi oameni, iubite pretine, să se coboare în adâncul sufletului lor, să-l vadă cât e de mic, și chiar în micimea lui, cât e de încrețit, cât e de respingător? Și doar așa în v'noaptea de beție, să izbugnească sinceritatea sugrumată, și unul să zică: „Măi frate, de mult ne cunoaștem, și de mult suntem oameni de nimic!“

Că în paresemi să-și aducă aminte că le-ar fi de lipsă o ușurare sufletească, o spălare a sufletului mângit, prin lacrimile pocăinții, și să ingenuche sub mângăitorul patrafir, — e cu neputință.

Și tot cu neputință e să facă aceeaș Snovedire, un alt individ, ca și care sunt mulți azi, și pe care țil voi schița pe scurt.

Născut din opincă sau din păpuși de lac, — puțin împoartă, căci se află aceleași caractere între cei ridicați din diferite pături sociale — are minte bună, ageră, dar plină de foarte multe chilii secrete, percursă de foarte multe cărăruse tainice. În schimb sufletul, drept că-i rade în ochi și în față,

dar chiar pentru asta e mai superficial, mai ușor. Căci în afară se arată numai vâpăi nevinovate, focuri artificiale, dar însuși sufletul, „gros“-ul acestuia, ca să zic așa, e foarte adunat de egoism, e foarte vârtos, un fel de cheag.

Și eată că acest om al lumii moderne să pune pe lucru, — o muncă de lingușiri fine, ușoare, de mici intrigi vizibile, sau de mari intrigi tainice acestea. Trăește bine cu toți, trece de om vesel bun de petregeri, de tinăr isteț și elegant, de barbat cu un mare viitor. Și poate să fie încă și mai mare de cum se prevede! Cu un astfel de om trebuie formate relații multe și tari. Foile îi iau înainte numele, și știu chiar dacă se mișcă numai din respectabilă sa reședință: se înțelege, tot deuna în afaceri grave, de importanță mare, de cari vor atârna destinele... chiar a națiunii sau bisericii poate. Pe când domnul diu vorbă a eșit numai să vază pământul, care se va licita mai în grabă, lăsând pe drumuri o familie grea, nenorocită, — să vadă de merită să-l cumpere el.

Și în urmă ajunge la o poziție oare care, dacă vrei chiar înseamnă. Și cei ce au trimbitat înaintea înălțării lui, după ce acesta s'a așezat pe tronul puterii, rămân zăpăciți nu mai vrea să-i cunoască. Acum încep să buciame desperați: cum a putut ajunge un om de nimica la o așa cinste? Dar zădarnic. Sunt alții: cei ce acum încep să spereze dela noul venit, cari îl apără în potrivă ori cărui atac.

Ear „felicitul“ rîde și de unii și de alții, își vede de interesele sale și alor săi, adevărat tot a sale, și nu le are grija.

Va cuteza un astfel de om să se co-

și a subvenționat din caseta proprie o mulțime de gimnasil. A ridicat universitatea și muzeul național, care e fala Croației. Strossmayer a fost un dușman declarat al ungușilor. În ei vedeă pe omul egoist, și brutal. Toată munca vieții lui a fost o luptă contra nisuițelor șoviniste ale magiarilor. N'a cruțat nimic ca neamul lui din această luptă să iasă învingător. În fața acestui dușman cinstit, ungușii au stat neputincioși, iar idea lui a triumfat, ridicând sus cultura și morala Croației. Faptele lui mari vor vesti generațiilor viitoare pe apostolul credinței și culturai croate.

Misiunile sacre din Bănat.

Despre însemnătatea misiunilor sacre poporali s'a scris destul pentru aceia, cari vreau se înțeleagă. Pentru cari un vreau ori nu pot se priceapă bunătatea și însemnătatea acestor lucrări foarte folositoare, e zădarnică ori ce argumentare, până când în persoană nu se vor convinge, văzând însuflețirea poporului și auzind declarațiunile făcute pentru bunătatea lor de către poporul credincios, de inteligența laică și de organele administrative, cari, din întâmplare, participă la misiuni. Din motivele acestea nici nu mai insistăm asupra importanței exercițiilor spirituale, cari sunt de cel mai mare folos în mănăstiri ca și în seminare teologice, pentru preoți ca și pentru laici, în locurile, unde sunt preoți conștii de sublima lor chemare ca și în parohiile, unde păstorii suflești ar fi naemiți; în Bănat, ca și în părțile ardeleni, ci ne mărginim a da în următoarele un raport scurt despre misiunile poporali ținute în Bănat din 1—9 April a. c.

Exercițiile acestea, ca și cele ținute în postul Crăciunului în Cudjir și Orăștie, și ca și cele ținute în săptămâna aceasta în vicariatul Hațegului, s'au ținut la espresa dorința a luminatului și vrednicului Episcop din Lugos, P. Sa Dr. Vasile Hossu, a cărui inimă bate atât de cald pentru moralitatea și fericirea vremelnică și vecinică a popo-

ruului, ce-l păstorește cu dragoste și înțelepciune.

In Lugos.

În 1 April a. c. la 5 oare p. m. pâr. Roșian din Blaj a ținut în capela reședinții episcopice predica despre mărturisire, după care s'a mărturisit P. Sa Episcopul, personalul cancelariei și o parte din servitorimea curții, pentru cari s'au ținut scurtele misiuni. În 2 April des de dimineață s'au mărturisit ceilalți. A predicat pâr. Roșian despre s. Cuminăcătura și la finea s. Liturgiei celebrare de bunul Episcop toți curtenii s'au cuminăcat. La s. lit. celebrată în Catedrală pâr. Roșian a predicat despre necesitatea de a urma steagul lui Christos, de a ne jertfi.

In Ticvaniul-mare.

În 4 April Preaon. G. Popovici, protopopul Lugosului, pâr. Sim. Popovici, din Racovița și pâr. Roșian au plecat la Ticvaniul-mare, comună compact românească și gr. cat., cu doi preoți: Preaon. Dem. Russu, protop., și A. Pop. — cu școală frumoasă cu 2 învățători, cu o biserică imponentă și curată și cu un popor curat, inteligent și harnic. În aceea zi la 6 seara pâr. H. A. Pop a celebrat După-cinarul mare. În 5 și 6 April s'a oficiat serviciu în biserică de câte 4 ori, când s'a și predicat. În 5 April dimineața s'a predicat despre însemnătatea exercițiilor sfinte (Roșian); la 9 oare despre scumpul omului (protop. Popovici); la 2^{1/2}, au pregătit tinerimea în școala preoții: Roșian și Dr. Ep. Lucaciu, la 4^{1/2} s'a predicat despre păcat (Roșian); la 7 seara despre mărturisire (Roșian). În 6 April la 5 dimineața a predicat preot. Dr. Lucaciu despre patimile Domnului, la 9 prot. Teaha despre căsătorie, la 4 pâr. Roșian despre blasfemie și la 7 seara tot acesta desore judecata particulară. În 7 April la Mănecat a predicat protop. Teaha despre s. Cuminăcătura, iar la s. liturgie pâr. Roșian despre Preacur. Vergură Marie. La sfârșit a vorbit pâr. Roșian și protop. Popovici.

la Varadia,

rămânând în Ticvaniul-mare protop. Teaha și Dr. Lucaciu cari au mărturisit, fără a termina, până seara târziu.

Varadia încă e o comună mare și frumoasă. Are 4 preoți: 2 gr. cat.: Paul Jorgovici și Augustin Radu și 2 gr. or. Are 2 biserici. Biserica gr. cat. e nouă, se va consacra la Rusale. Are o școală gr. or. și una de stat.

La 5^{1/2} oare sara preoții au intrat în frumoasa biserică, unde s'a cântat „Împărate cereșe” împreună cu poporul, ce umplea literalmente biserica. După Inzerat, protop. Popovici vorbește desore scopul misiunilor, apoi pâr. Roșian predică despre mărturisire. Se cetește molitva, ca în 8 April des de dimineață să se înceapă mărturisirile, cari au durat până în 9 April la 11^{1/2} oare a. m. În 8 April la Mănecat a predicat pâr. Roșian despre suflet și prețul lui; la liturgie Dr. Lucaciu despre patimile Domnului, la Inzerat Roșian desore păgubirea de aproape lui, seara Dr. Lucaciu desore infern. În 9 April la Mănecat a predicat protop. Teaha desore s.

boare odată în sufletul său? Și așa se continuă o viață de *suprafață*, care să poate schimba după cum bate vântul, dar o viață *intimă, adevărată, adâncă*, nu va putea trăi în astfel de condiții.

Pecum nu poate fi vorba despre această viață adâncă proprie, nici la indivizi mai puțin de vină, cari sunt poate chiar numai ușuratici, în înțelesul mai puțin culpabil al cuvântului.

Dună coconite, de pildă, vin regulat la biserică în Paresemi, după cum regulat umbliă tot anul, cu excepția vacanțelor mari de vară, când biserica nu e așa de împopulată. Mai începe îndoielă că amândouă sunt foarte frumoase și foarte ispititoare? Cel puțin ele nu se știu să o creadă aceasta chiar și în casa Domnului, căci meru fac ochi dulci, meru își surid, fie care și eși însăși, și poate și altora, meru își așază o cută a rochiei, sau cutare șuviță de pâr bălai, ce, de altfel, de acasă nu a fost prins în mănunchiul bogat, anume pentru acest scop al mișcării grațioase a mâinii ori a capului.

Le va veni acestor „ângerăși”, cari nu se prea țin de țara ângerilor albi și senini, le va veni vr'odată în minte, cel puțin în casa lui Dumnezeu, acest gând: „Bine, soro, bine, de frumoasă frumoasă ești, și-a spus'o destule ori oglinda, și cea dintâi și mai veritabilă oglindă: mama. Dar cine și-a dat acești trandafiri în obragi, acestea diamante negre sub sprincenele dese, aceasta frunte senină, și acest pâr bogat, împărătesc? De sigur tu și de unde se trage frumșeta rochii tale, nu ar fi deci o prostie să nu și de unde vine farmecul tău?”

Nu le va veni, căci atunci ar fi de lipsă să cugete puțin, și acesta e un lucru greu, pentru naturile zburdănice ca dlor.

Și vor crește așa după cum au fost crescute, înnoțând la suprafață și neutezând să pătrundă în adâncul sufletului, unde ar gasi frumșeta adevărată, ori, întunecată fiind acesta, ar putea ușor să-i deie lustru. Câtă pleavă e în lume Doamne, câtă hospă de aur, ce stă la suprafață, și cât de puțin e aurul ce merge la fund!

Și totuși, totuși numai așa se poate pune baza unei vieți de muncă și de jertfă, numai așa se poate zidi adevărata fericire intimă în familie și societate. Să vezi că tot ce ai, tot ce ești, e din darul lui Dumnezeu, care te păzește pe toate căile vieții, prin urmare să nu te mândrești; să și că alții tot din acelaș dar dumnezeesc au ce au, și sunt ce sunt, care dar să varsă după cum lui Dumnezeu îi place; prin urmare să nu invidiezi, să nu clevești, să cauți răzburări zădarnice; — să și că nu e unul mai mult decât altul înainte a celuiș Stăpân, prin urmare să-ți reverși asupra tuturor aceeaș iubire largă, curată, caldă; să-ți fie legea supremă a vieții: ce crede Dumnezeu desore tine — singurul ce are dreptul să te judece, prin urmare să nu-ți pese și să nu dai nimic pe vestile ce află desore tine unii și alții, pe cuvintele lor de ură sau de invidie. Să trăiești tu în tine, și nu în opiniile ce și le formează alții desore tine. În privința aceasta a avut dreptate Schopenhauer.

Cei necuți, cei ce nu au ajuns perfect la cunoștința de sine, dar cari au rămas sub scutul și povața Evanghelii, înțeleg mai bine toate acestea și le pun în praxă, de cât cei luminați, cari să pretind a fi adevărați oameni, — nu așa numai niște „brute”, „țărănoi”, etc. — cari în vecinică reclamă, ură, ceartă, invidie, clevețire sub formele celea mai fine, își întunecă și zilele ce le puteau avea senine.

Eată dar că în acest timp de Paresemi, pentru ce vedem pe mulți de cei de jos alergând să-și plece capul sub patrafirul pocăinții și al ertării, și aproape pe nime din cei adevărat culti. Spre o viață intimă, puternică, adâncă sunt cu mult mai acomodați cei simpli dar sănătoși și curați, de cât cei lustruiți, seci, plini de fumuri și de frază. Aici sunt spume și flori uscate: e la suprafață, dincolo e șuvoiul adânc răcoros, aprig, al apei de cristal. Și nici când o civilizație și o cultură sănătoasă nu se va naște și nu se va boteza din spume și petale vestede, ci din șuvoiul adânc, curat ca lacrima, și se va lucununa cu trandafiri tineri.

Ceea ce se zidește pe minciună și pe ipocrizie e putred în chiar simburile său. Și corupția aceasta un ochiu ager o vede dela încenut, ear ceilalți vor simți-o mai târziu. Dacă păreții unui edificiu, zidiți în chipul acesta, adăpostesc numai viața unei familii, atunci ei se vor dărîma numai asupra câtorva oameni, dar dacă un neam întreg se ascunde într'un astfel de palat nemernic, atunci sunt numărate zilele acelu întreg popor.

Natura întreagă: cerul, stelele, vânturile, mările, munții, riuriile, urmează legile, în cari sunt încâșnate, cari înșile nu au altă cauză de a fi așa cum sunt, de cât *voința* lui Dumnezeu. Firea întreagă e o armonie perfectă. Ca în om să fie armonie, *trebuie* se urmeze — cunoșcându-le legile sedite în sufletul lui și predicate de Evanghelie, legile de morală curată „cunoaște-te pe tine, și trăește așa fei, ca să poți cunoaște pe Dumnezeu cândva în împărăția lui.” Și oare pentru aceea să ne fie dată *voința liberă*, ca să nu urmăm aceasta țintă supremă a vieții, ca omul singur să constituie nota disarmonică în armonia universală?

Alfus.

Cuminecătura la liturgie pâr. Roșian despre biserică. Poporul, care cu mult zel și evlavie a cercetat biserică, s'a cuminecat în 8 și 9 Aprilie. În urmă au ținut vorbiri de rămas bun pâr. Roșian și protop. Popovici. Ce sublimă priveliște, când poporul, iesind din biserică a înconjurat preoțimea și-i mulțumia, cerând cu lacrimile în ochi să mai rămână, că sunt încă mulți, cari doresc să se mărturisească! Nu s'a mai putut, căci nu mai puteau se mucească de oboșiți, ce erau.

În Varadia a participat și mult popor din Greovaț și Mărcinenii, cari a venit în 8 Septembrie în procesiune sub conducerea bătrânului preot E. Mioc, cântând melodios și armonice corul de acolo. În piața Varadiei li-sa ținut vorbire.

După prânz mai mulți fruntași sub conducerea lui Paul Fabian au mulțumit preoților. De aici încă sa trimis depeșă omajială și de mulțumită bunului lor Pastor, P. Sale Episcopului.

În 8 Aprilie tractele protop: Oravița și Varadia au ținut aici sinod de primăvară, în care preoțimea însuflețită de cele ce le-a văzut a adus cu unanimitate mulțumită Episcopului pentru exercițiile spirituale.

Invitând P. On. V. Poruțiu pe preoții străini la Oravița, ca să se delecteze în prestațiunile corului de acolo, în 9 Aprilie la 5^{1/2} seara bis. gr. cat. de acolo era indiesită de poporul și inteligință română de ambele religii. Sosind aici preoții dela Varadia s'a oficiat însărutul, cântând dulce și puternic renumitul cor de acolo sub conducerea diui învățator Bogdan. Apoi a predicat pâr. Roșian despre pocăință din punctul de vedere psihologic.

Târziu seara Dl Bogdan cu corul său a dat serenada preoților străini, pentru ce le-a mulțumit Dr. Ep. Lucașiu.

Astfel au decurs exercițiile spirituale în Bănat, despre cari nu funcționar comitatens zicea, că în timpul de față nu poate fi un lucru mai potrivit pentru fericirea poporului ca aceste lucrări.

Publicare de licitațiune.

Renovarea bisericii gr.-cat. din Sebeșul-săsesc se va da în întreprindere pe calea licitațiunii minuende în 2 Mai st. n. 1905. la 10 oare a. m. în cancelaria protopopească gr.-cat.

Prețul de strigare e 4510 cor. 08 fil.

Licitanții au să subscrie condițiunile înainte de începerea licitațiunii, și să depună vadul de 10% din prețul strigării.

Curatorul parohial își rezervă dreptul de a putea alege pe ori care dintre licitanți, fără considerare dacă e acela minus oferent.

Preliminariul împreună cu condițiunile se pot vedea ori când la subserisul oficin protopopească.

Curatorul bisericii gr.-cat.

Sebeșul-săsesc, 11 April 1905.

Ales. Dobrescu
paroh-protopop gr.-cat.

Aron Presia
curator primar.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu, Dl Dr Georgiu Ciuta, secretar la Direct. financ. în Turda a donat Bisericii nouă în Rebrisoara doi prapori frumoși în valoare de 160 cor. În numele Parohiei să aduce călduroasă mulțumită. Rebrisoara, 26 Martie 1905. Anton Precup preot.

Din dieceza de Oradea. George Pop, profesor la gimnazul de stat din Arad, și preot al diecezei gr. cat. de Oradea-Mare, prin superioritatea sa bisericească, a fost denumit de Vice-archidiacon onorariu și asesor consistorial. Nu putem numai să gratulăm guvernului diecezan de Oradea-Mare, pentr

această nimerită distincțiune, iar Domnului George Popp îi dorim, ca interesul ce-l arată pentru tot ce servește spre înaintarea bisericii noastre, să-l poată dovedi întru mulți fericiți ani.

Pentru școala română. Dr. Daniel Fireza, simpaticul secretar episcopesc din Lugoj, a dăruit cor. 300 școlai române gr.-cat. din Uricani, ca recunoștiință pentru că acolo și-a însușit cele dintâi cunoștiințe. Fapta să laudă de sine!

Știri literare. Sub îngrijirea talentatei scriitoare Dna *Constanța Hodoș*, compatrioata noastră, a apărut la București „*Revista noastră*” scrisă și destinată anume pentru femei. Nrul 1. apărut la 10 Martie v. cuprinde scrieri de Const. Hodoș, Elena Văcărescu, Sofia Nădejde, Maria Baiulescu, Neli Cornea ș. a. Revista aceasta apare la 1 și 15 a fiei cărei lună și costă pe an 7 cor. Scopul acestei reviste, va fi mai ales să adune la un loc, la o activitate comună toate spiritele cari simt în ele dorul de muncă pe terenul literar, artistic și educativ.

Procese politice. Dl Silvestru Moldovan redactorul „*Foii poporului*” a avut proces de presă din pricină că a publicat mai mulți articolași în cari a făcut politică. Tribunalul din Sibiu foarte complasant de data aceasta, l'a osândit numai la 20 cor. pedeapsă principală și 10 cor. secundară, eventual 2 zile arest.

Jaf în biserică. În comuna bisericească gr.-cat. curat românească Copand (l. Turda) în 30 Martie noaptea un hoț stricând cu toaca de lemn barierele de fer dela o fereastă mică a intrat în biserică și spărgând țigănele la cutia bisericii a luat crucerii acolo adunați și nescari însămnări; a dus cu sine din o lădiță unde să păstrează ornatele bisericești: potirul, discul, steaua și lingurița. — Preotul Ioan Pătăceanu în 1 April a observat acestea când a voit să servească pazeșimile. — Investigăție s'a pornit, până acum însă fără rezultat.

Pentru Internatul Văncean de fetițe au contribuit Papiu A. Bistră, Muntean N. Hening, Pascu L. D. S.-Mărtin, Dancea V. Gârbovița, Hurghiș T, Șilea și Hățăgan V. Bazna câte 17 c. 52 f., Giurgiu N. Chintău și Domșa T. Pintic câte 15 c., Micu V. Pălata 7 c. 52 f., Micu I. Br. Blaj 5 c. 84 f., laolaltă 148 c. 48 f.

Conferențele meseriașilor. Duminică în 16 April la oarele 6 d. a. va vorbi la societatea meseriașilor Dl A. C. Domșa, redactorul nostru. Va declama sodalul N. Barbu.

Concertul Kneisel. În 16 April (Duminică) vom avea și noi rare ocaziune de-a putea asculta pe celebrul violinist prof. Kneisel. Dsa trece dela Paris spre București. — Renumele acestui celebru violinist este de mult stabilit — el este pus alături de Thamsan, Isaye, Sarasate, etc. — Cei mai competenți critici spun că el a rămas singurul interprete al marelui compozitor Paganini. — România poate fi mândră de acest mare talent. — La Paris a dat o mulțime de concerte. Toate foile din Paris îl prezintă ca pe un mare măestru. — Jurnalul de Havre spune: „Dl Kneisel sa arătat la înălțimea marelui său talent. Tot ce vom zice e mai pe jos decât talentul său nemărginit și de admirațiune ca și farmecul cu care celebrul violinist a câștigat publicul său. — Între d. getele sale vioara pare că însuflește și cântă, zimbeste, blastămă, rând pe rând familiar și blând, artistul ne face să trecem în tovărășia sa prin toate sentimentele prin care trece dansul. Succesul său a fost enorm. — Am pus aceasta apretiere, ca să se vadă, că în fața noastră vom avea un artist de renume. — De altcum numele lui e bine cunoscut.

Unde se joacă mai mult în cărți? La întrebarea aceasta răspunde litografiata maghiară „*Gazdasági tudósító*”, care în nrul dela 10 crt. declară foarte limpede „că absolut în nici o țară din lume nu să joacă atâta în cărți ca la noi”. Din partea noastră nu mai adaugem nimic.

Primirea de elevi în școala c. r. de cadeți. Pe anul prim a școlai c. r. de cadeți (infanterie) din Sibiu, să primesc cu începerea anului școlar 1905/6 (mijlocul lui Septembrie) aproximativ 30—40 tineri fisci-cește apti, cari cu 1 Septembrie anul curent au plinit etatea de 14 ani, dar n'au trecut peste etatea de 17 ani, simțesc în dâși aplicare pentru chemarea militară, și au absolvat cu succes cel puțin indestulitor patru clase civile sau patru clase dela o școală medie. Condițiunile de primire cari totodată cuprind și amănunte despre examenul de primire, și despre ajustarea rugărei să pot căpăta pe lângă trimiterea anticipativă alor 45 fil., la școala de cadeți. Recursele pentru primire sunt așa înainta la comanda școlai, abia după primirea testimoniului dela finea anului școlastic curent, dar cel mult până în 12 Iulie st. n. Dacă recurentul are să mai facă vreun examen de repetire, atunci trebuie să trimită un atestat interimar. Cererile necomplete ajustate, care să înaintează tocmai la terminul ultim, adică 12 Iulie st. n., nu mai pot fi luate în considerare. E de observat, că cereri care intenționează obținerea unui loc de tot gratuit — fondat din partea statului — sunt a să înainte necondiționat la ministeriul maghiar pentru apărarea țării, până la terminul hotărit publicat în foaia oficioasă „*Budapesti Közlöny*” — adică cel mult până în 15 Iunie st. n.

Necrolog † *Michailă Savoian* pensionist și proprietar în Teaca, după un morb scurt, provezut cu ss. Sacramente, a repausat în 1 Aprilie 1905 st. n. în etate de 83 ani.

† *Dr. Eugen Simonca*, candidat de avocat, în etate de 29 ani, după un morb lung și greu, dar suferit cu creștinească paciință, după ce a fost împărțășit cu Ss. Sacramente ale muribunzilor la 9 Aprilie st. n. și-a dat blândul său suflet Creatorului său, iar osămintele neuitatului defunct sau astrucat după rital bisericii gr.-cat. la 11 Aprilie st. n. în cimiteriul gr.-cat. din Drăgești.

Odihnească în pace!

Prohodul Domnului Isus

Christos sau urmarea mâncatului din sfânta și marea Sâmbătă ed. II.

Cu aprobarea Preavenementului Ordinariat mitropolitan gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.

Numai 30 fil. + 5 fil. porto.

A V I S!

Tinăr român absolut de școlai comerciale cu examen de maturitate, poșede afară de limba română, limba maghiară și germană în scris și vorbire, exercițiu în scrierea cu mașina, caută condițiune la vr'un institut românesc sau în o cancelarie, resp. altă aplicare corăstpunzătoare pe lângă pretenziuni modeste. Adresa: M. G. Lugoș, Buziás út. Nr. 28.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

O RĂPIRE MISTERIOASĂ.

(Continuare)

„Hm, curios lucru!“ zise acesta. „Înainte numai cu un cias, mi-s'a pus o mulțime de întrebări despre cuibul cel vechiu, și acum dta faci același lucru, ca și când în părțile noastre n'ar fi altceva mai de interes decât huruba aceea“.

„Ei“ râse Hill, „de bună seamă că e interesantă, deoarece se povestesc lucruri de necrezut despre cei doi blăstâmați“.

„Poate să fie și ceva drept în povestile acele“, zise birtașul. „Era un timp, când nu să vorbea nimic rău despre cei doi, decât că erau tare lacomi după bani. Mai târziu, când au furat bani din bancă, fiecare știa să povestească despre câte o blăstâmație de-alor; deoarece nu să aflară dovezi sigure, așa ei căpătară numai douăzeci de ani închisoare. Înainte cu două luni le-a succes să fugă din temniță și de atunci nu s'a mai auzit nimica despre ei“.

„Când a venit poliția să închidă birtul?“ întrebă Hill mai departe.

„Îndată după arestarea lor“.

Hill mulțumi pentru informațiuni, și fără ca deocamdată să se mai intereseze de soțul său de călătorie de până acum, să reintoarse la Londra, pentru a raporta superiorului său, cum a umblat, și pentru a dispune, ca doi amployați să fie trimiși la Melville, spre a cerceta ținutul de acolo și a observa cu atențiune proprietatea lui Smith.

IV.

Preste câteva zile, Fanny, cameriera, iritată preste măsură, veni iarăș la Hill.

„Ah, ce am auzit astăzi, Mr Hill!“ strigă ea, împreunându-și mâinile.

„Ei, ce s'a întâmplat?“

„Nu poți să găcești! Ah, cum m'am speriat, când dama cea nobilă vorbi despre crimă și —“.

„Care damă nobilă?“ o întrerupse Hill, devenind atent.

„Acea, care a venit azi la doamna Daniels“, răspuse fata, „numele nu i-l știu, însă trebuie că a fost ceva persoană înaltă, deoarece cu vesmântul ei de mătasă și cu cerecii de brilliant, arăta ca o regină“.

„Era blondă?“

„Nu, avea ochi întunecați și păr negru. Nici odată n'am mai văzut-o în casa noastră, însă ea vorbea cu doamna Daniels ca și când ar fi o cunoștință veche, ba încă și aceea am auzit, cum a invitat-o, să meargă la dansa, fiindcă avea voc să vorbească despre timpuri trecute. Doamna Daniels însă de loc nu părea a fi încântată de vizita aceasta, deoarece se purta cu tare multă rezervă. Pe când ele vorbeau încă în sala cea mare, sosi dl Black acasă. El adresă câteva cuvinte damei, apoi o conduse în odaia sa. Doamna Daniels să sgăi după ei, apoi să depărtă, fugind ca o nebună“.

„Istoria dtale e cam întunecoasă“, o întrerupsă Hill cu sarcasm.

„O, dacă nu-mi crezi, puțin îmi pasă“, întimpină Fanny supărată.

„Te rog povestește mai departe!“ o îmbună el, „Știu că ești o fată isteată, în carea te poți crede“.

Îmblânzită prin această laudă, cameriera continuă: „Mi-am gândit îndată că între domnul meu și între dama cea străină există ceva relațiuni, și astfel am ascultat la cheia ușei“.

După o pauză scurtă continuă mai departe: „Mai întâi am auzit-o strigând vesală: „Ah, dar și acum îl mai păstrezi? Atunci trebuie că te gândești mai adeseori la mine, decum vrei să te areți?“ Nu știu că ce înțelegea prin această întrebare, însă am văzut, cum el se plimba prin odaie și-i vorbea cu insistență, însă așa de încet, încât n'am putut înțelege nici un cuvânt. În acest interval ea suspină de câteva ori, așa de tare, încât și eu am auzit-o, — ba cred că chiar a și plâns — iar la sfârșit a strigat: „Nu vorbi mai departe! Ce lucru înspăimântător, că familia noastră, una dintre cele mai văzute din țară, stă în legătură cu o crimă! Cum a fost cu putință? Da“ își încheie Fanny raportul, „așa a zis ea, am auzit-o cum să cade“.

„Și ce a răspuns dl Black?“ întrebă Hill cu interes crescând.

„Nu știu, căci n'am cutezat să ascult mai departe“.

După depărtarea fetei, Hill rămase gânditor. Cauza începea a se complica, și încă, după cum își zicea tinărul detectiv, în defavorul lui Black, a cărui purtare era prea bătătoare la ochi, prea misterioasă, încât să nu dea ansă la diverse presupunerii. De bună seamă el știa mai mult despre fata dispărută, decum a mărturisit; nepăsarea aparentă a sa era numai mască, pentru a înșela pe amployați și a-i abate dela urma cea adevărată. Judecând după tipetul contesei de Mirac, pe care l'a auzit Fanny, Black trebuie că a comunicat verișoarei sale secretul său; era însă neexplicabil, din ce motiv a făcut-o el aceasta. Hill n'a mai văzut pe contesă din sara când a fost la bal, atunci însă a recunoscut îndată, că ea avea o simpatie ascunsă față de vărul-sau, deși acesta nu părea a o băga în seamă. Aceste două persoane steteau într-o relațiune așa de ciudată, încât Hill căpăta voc, să-i dea de urmă. Să înțelege că pentru scopul acesta el trebuia să aibă intrare la contesa. Printr-o întâmplare el află, că dama avea plăcere mare pentru porcelănăria antică. De aceea el împrumută un astfel de obiect, o farfurie dela un prietin și merse la locuința contesei. La început servitoarea îi spuse că doamnă-sa ar fi indispusă, când însă el trimisă obiectul cel prețios spre vedere, fu îndată chemat să intre în salon. Când să află în fața frumoasei femei, observă îndată schimbarea petrecută cu dansa — arăta cu mult mai bătrână, iar ochii nu străluceau ca mai de mult. Ea ținea în mână o epistolă, pe carea chiar a isprăvit-o de scris și pe care o asvârli într-o carte de pe masă, și închizând cartea, să întoarse către Hill. „Mi-ai adus o anticitate foarte frumoasă“, zise ea privind porțelanul. „De unde-l ai, și ce costă?“.

Nerăspunzând la întrebarea primă, Hill numi un preț fabulos. — „Mi-se pare prea

scump!“ zise ea cu părere de rău. „Atâta bani nu dau pentru astfel de lucruri“.

Ea voia deja să reinapoeze farfuria, când servitoarea îi anunță vizita unei dame.

„Ah, chiar bine!“ exclamă contesa, și luând farfuria, merse în odaia învecinată, unde, după obiceiurile salutări cu amică-sa, începură a cerceta porțelanul cu deamăruntul. Hill să folosi de această ocaziune favorabilă, pentruca, pe neobservate, să deschidă cartea de pe mäsută și să cetească repede epistola aflătoare întrânsa. Aceasta era adresată unei dame, și tracta la început despre lucruri de toaletă, apoi trecea la un pasagiu, care interesă foarte mult pe Hill: „Mi-ai cerut informațiuni despre vărul meu Holman. Îl întâlnesc câte odată; este sănătos, a devenit însă cel mai serios și mai retras om, ce am văzut în viața mea. Întru cât privește anumite speranțe, despre cari am vorbit ocazional cu tine, am trebuit să le părăsesc, deoarece Holman a făcut un lucru, care —“.

În acest moment să auzi mișcare în odaia laterală, așa că Hill să văzu silit a închide repede cartea. Cât de fatal, a te întrerupe chiar la punctul cel mai interesant! Contesa reintră în salon și reinapoiindu-i farfuria, zise: „Dacă te mulțumești cu jumătate prețul numit de Dta, poate că mă voi socoti să cumpăr acest obiect“.

„Să erți, doamnă“, întimpina Hill, „nu pot lăsa nimic din prețul cerut. De altcum, dacă nu-ți convine acest obiect frumos, poate că-l cumpără dl Holman Black, carele este un amator adevărat pentru astfel de lucruri“.

Ea trăsări, încreți fruntea și părea că voește să replice ceva, să resgândi însă și îl concediă, zicând cu indiferență: „Vinde-ți farfuria, cui îți place!“

Puțin îndestulit cu drumul acesta, Hill merse la colegul său Wilson, pe care nu l'a văzut de mai multe zile. Acesta era foarte indispus. „Acești Smith ne dau tare mult de lucru“, bombăni el, „tot într'una ne scapă din mâni. Noi îi căutăm colo sus la nord, iar blăstâmații poate că șed chiar aci în Londra, fără nici o grije, și-și rād în pumni de prostia noastră“.

„Eu încă cunosc pe unul, care ne face proști“, observă Hill.

„Pe cine?“

„Holman Black“

„Acela?“ întrebă Willson cu mirare, „Voești doară să-l faci responsabil pentru disparițiunea fetei aceleia?“

Hill dete din umeri. „Nu pot dovedi nimic, însă de când verișoară-sa a vorbit despre o crimă, în carea ar fi amestecată familia lor, nu mai mă prea încred într-insul“.

„Hm, hm, murmura Wilson, netezându-și bărbia. „adevărat că a-i vrea să știu, în care colț stă ascunsă fata, după care căutăm de atâta vreme înzadar.“

În momentul acela, ca răspuns la dorința sa, intră un amployat, care-i predete o epistolă. Wilson o deschisă și o ceti.

(Va urma.)

Păstorul sufletesc și săvârșirea funcțiilor sacre.

(Continuare.)

După împlinirea funcțiilor va cerca preotul, că oare indeplinitu-le-a așa, cum e prescris și dacă va afla, că a comis ceva eroare, va ruga pe Dumnezeu de ertare și își va însămna bine locul fiind atent, că în venitor să nu să repețească. „*Post orationem autem*, zice s. Carol Bor omaeus (Conc. Medial IV) *si quid aut negligentia, aut alia culpa commissoris paululum colligens te veniam pete a Deo!*”

„Celce să apucă de împlinirea funcțiilor, mai întâiu trebuie să priceapă, ce lucru mare este acela de care să apucă, de aici va înțelege câtă plăcere, câtă diligență și câtă tărie va trebui să desvoalte la un lucru așa mare și la o afacere așa momentuoasă. . . Să va îngriji, ca să fie străin de orice gând despre alte lucruri, întocmai ca și cum n'ar mai avea nici un fel de alte afaceri în lumea aceasta. Să aibă după aceea mare speranță în bunătatea și libertatea lui Dumnezeu, care cearcă și pe cei rătațiți, caută pe cei ce-l incunjură, cu atât mai puțin primește și îmbrățișează pe ceice să apropie de el cu inimă bună și curată“. Să zice în „*Directorium in exercitia* (confectus a quibusdam antiquioribus Patribus societati Iesu.)

Nici când să nu funcționeze preotul fie chiar și o funcțiune mai mică, pânăcând prin o specială și adecuată rugăciune își va escita în sine intențiunea de a face aceea, ce intenționează s. biserică prin respectivul act apoi va cere pentru sine iertarea maculelor, săntirea sa, întărirea și vrednicia de a servi lui Dumnezeu. „*Nimenea din cei legați cu poftete și cu desmerdările carnali nu este demn să vină sau să se apropie, sau să servească Ție Împărate al mării*“ (Rug. Cherov. Liturgier Blaj 1870 p. 81.) — Și în cărțile noastre corali avem rugăciuni de acestea de tot frumoase și mișcătoare. Așa la Înserat sunt vre-o 8 (L. c. pag. 13—17); la Mănecat între cele 12 rugăciuni (pag. 30—38) sunt cele mai multe de această menire, precum și rugăciunea: Doamne Sânte, care întru cele de sus locuești. . .“ (p. 46) prescris fiind prin canoane, ca preotul înainte de liturgie totdeauna să servească mai întâiu mănecatul. Sublime și de foarte mare însămnătate sunt toate rugăciunile dela liturgie. — La botez avem rugăciunea „Dumnezeule milostive și îndurate, ceice ispitești inimile și rărunchi“ Euch. Blaj ed. II pag. 20. — La săntirea cea mare a apei această rugăciune e intercalată în rugăciunea „Trăime, preafaltă în ființă“ pag. 144. La însăratul Rosaliilor să află intercalată în rugăciunea I. „Doamne, Isuse Christoase, Dumnezeu nostru“ pag. 280. — Fericitul Papa Piu al IX-lea în 27 Martie 1854 a conces indulgență plenară tuturor confesiunilor catolice din întreagă lumea de o sută de zile, dacă înainte de a asculta vre-o mărturisire, vor recita cu inimă contrită și cu pietate următoare frumoasă rugăciune: „Dă-mi mie, Doamne, înțelepciunea, ce reșede lângă scaunele Ta e, ca să știu judeca poporul Tău întru dreptate și pe săracii Tăi întru judecată. Fă, ca eu astfel să manuez cheile împărăției ceriurilor, ca să nu deschid nimărui, căruia ar trebui să fie închis, nici să nu închid nimărui, căruia ar trebui să fie deschis. Intențiunea mea să fie curată, ze-

lui meu sincer, iubirea răbdătoare, munca plină de fruct. — Blandeța în mine să nu fie prea conserioasă, asprimea prea strictă; să nu despretuesc pe cel sărac, pe cel avut să nu-l părătesc. — Fă ca în atragerea păcătoșilor să fiu plăcut, prudent în întrebări și iscusit în învățatură. Dăruiește-mi, mă rog, pricepere în abaterea dela rău, sărguință la întărirea în bine, zel în promovarea spre mai bine; maturitatea în răspunsuri, îndreptare în sfaturi, lumină în cele necunoscute, agerime în cele complicate, învingere în cele grele; să nu mă petrec în convorbiri nefolositoare, să nu mă petez cu ceva rău, să măntuesc pe alții și pe mine să nu mă osândesci Amin“. — (Vezi Pastorum instructiones S. Car. Borromaei Recogn. E. W. Westhoff 1860 pag. 99 și 100.) În lipsa altor rugăciuni fiecare păstor cunoscându-și inima, starea și lipsele sale, foarte ușor poate găsi cuvinte adequate pentru a-să adresa către Dumnezeu să-l învrednicească a-i servi, căci, dupăcum zice S. Ignatiu Scintill. „*Inconsulto Deo nihil accedat*“ iar s. Car. Borromeu: „*Cum sacerdos fuerit totus alteratus et divinitus effectus, ita ut nihil videat nisi Deum, tunc accedat*“.

Nu de mai puțin moment este și gătierea, ce să recere din partea trupului. În constituțiile sinodului diecezan ținută în Gherla în 1882 să zice (pag. 1.) „*Findeă a servi Împăratului Mării mare și înfricoșat lucru este chiar și poterilor cerești, e convenient, ca și cei însărcinați cu înalta misiune de a îndeplini cultul dumnezeesc nunumai din lăuntru să se prepare și curați să se apropie de s. altar, ci și dinafară să aibă atare țință și purtare, care convenind cu gravitatea preotului și prin împlinirea acțiunilor interne să contribuie la edificare credincioșilor, și mărirea lui Dumnezeu*“.

A bunăsamă că atât pregătirea internă a trupului cât și cea externă trebuie să fie amăsurată săntirii funcțiilor preotești. Referitor la ajutorul prescris pentru a putea servi s. liturgie, ar fi o esplicare foarte păcătoasă în sensul, că până precis la 12 oare noaptea poți mânca și bea chiar și preste sătul; de aici încolo reținându-te dela mâncare și beutură poți să te ocupi fără a greși cu orice lucruri mundane d. e. jocul de cărți și altele; și iarăși că dacă ai rămas ceva preste meazănoapte lângă masă, cu atâta vei face liturgia mai târziu mâne. Tot asemenea păcătoasă ar fi esplicarea, că dacă după o masă cam grasută de seara a doua zi nu să poate nice la o întâmplare amăna liturgia, deși ești bolnav de traiul bun, atunci servești „*repede*“ liturgia, dar cuminecătura nu o consumi, ci o lași în potir până la altă liturgie. S. Alfons (în l. 6. nr. 278) zice despre ajutorul înainte mizei: „*In fractione hujus jejuni, etsi hoc praeceptum est de jure ecclesiastico, non datur tamen peritas materiae, quia praeceptum non jam est accedendi ad eucharistiam jejunus, sed non accedendi post quamcunque minimam partem, — jam comunicat post cibum et potum*“.

Am cetit în un tractat a lui T. Bud, cumcă un preot s'a apucat beat să servească s. liturgie, dar a fost lovit de apoplexie și a murit lângă altar, ce e drept, dar oare cu ce moarte? Alt preot servind beat la o înmormântare a fost desbrăcat de poporeni și dus să se culce.

Referitor la a doua parte a pregătirii trupesti const. sin. diecesan din 1822 zice:

Preoții să se prezenteze la împlinirea funcțiilor bisericesti, și mai ales în biserică, totdeauna în vesmânt talar, precum să cuvine servitoriului altariului și recere gravitatea preotului“. S. Car. Borromeu (Pastorum instruct. Westhoff 1860 p. 212) zice „*Habitu non exquisito, non delicato nimis, non serico, ne ornamento quidem; rursus non sordido, non neglecto sed gravi et taluri atque ejusmodi tum domi, tum foris utamini*“.

— În privința îmbrăcăminteii încă ar fi de dorit uniformitatea. Cât de șod ne apare în o iarnă grea șirul preoților dela o înmormântare unul cu capul gol, altul cu șapca pe cap, care o poartă în toate zilele, iar altul cu pălăria. Ce frumos ar fi, dacă toți ar avea unul și același acoperitor pe cap, cum este la romano-catolici. — În privința aceasta o conferință preotească din dieceza Orăzii a și făcut dispozițiuni.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut.

Iubirea către Preasfânta Fecioară Maria Maica lui Dumnezeu. Așa poartă titlul un volum de peste 400 pag scris de un părinte minorit conventual paroh și misionar în Moldova. Lucrarea aceasta are menirea să arete precelețele preacuratei Fecioare, virtuțile ei deosebite și nenumăratele ajutoare, ce ea le dă închinătorilor ei. Întru întărirea scrierilor sunt citațiuni nenumărate din sfinții părinți. Pagubă că stilul e cam greoiu altcum ar putea fi o prea frumoasă carte de pietate în mâinile credincioșilor cinstitori a Maicei lui Dumnezeu.

Posta redacțiunii.

N. S. Lucrarea trimisă n'o putem publica acum, fiind foita noastră ocupată cu „*Scrierile*“ atât de interesante ale colaboratorului nostru Alfus. De altcum introducerea să cunoaște, cât de frumos e copiată din o carte de compoziții. . .

S. Z. Eu ți-am pus o întrebare în fuga condeiului și tu imi ții un curs de economie. Era mai bine dacă dădeai ceva notiță despre hârțile de cari pomenești: dela cine? și de când?

Ioan. Pentru numărul acesta, n'a mai fost loc. Regret.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

Cei mai mulți oameni suferă din pricina că nu să îngrijesc de vindecarea morbului lor de timpuriu. — Iși face mult bine acela, care își ține la casă mereu medicină recunoscută-de bună. — O astfel de medicină de casă e renumitul

Feller Elsa-Fluid

care vindecă nenumărate mor-uri ca bunăoară: dureri de picioare și de mâni, dureri de nervi, reumă, răgușală, durerea de grumazi, ferbințeli, durerea de cap și de dinți, etc. 12 sticle mici sau 6 duble le trimite franco pentru 5 coroane farmacistul Jenő V. Feller, Stubica Centrale 82 (cort. Zágráb).

Prăvălie românească!

P. T.

Prin aceasta am onoare a avisa publicul românesc de aici și jur, că am deschis în loc, — strada Tipografiei — sub firma:

V. POPP.

o prăvălie de mărfuri coloniale și de băcănie. Legăturile ce le am cu firme de frunte din patrie și străinătate, mă pun în plăcută poziție de a-mi procura articoli de prima calitate.

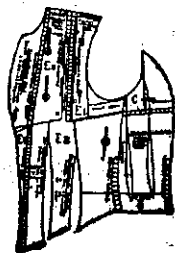
În urma praxeii, — de peste 24 ani — în această branșă, cunosc pe deplin necesitățile clienței, și astfel mi-am și asortat prăvălia cu tot felul de mărfuri, ca să pot satisface întru toate, atât în privința calității, a prețurilor, cât și prin un serviciu prompt și culant.

Recomandându-mă binevoitorului sprijin al publicului românesc din loc și jur, semnez.

Cu deosebită stimă:

V. POPP.

(11) 3-5

marca fabricii

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își poate însa-și pregăti cu o ușurință de neînchipuit

talie sa după orî ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie. și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Își are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (31-52)

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitei, tusei măgăre, ti, catarului astmei, greutății de respirat, lungórei și tusei sêci. Vindecă sigur și repede. Prețul 1 cor. 20 fl. și 2 cor.

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagrei, reumatismului, rêcelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și serintiturilor. Cele mai îmbetrânite bóle le vindecă. Prețul 1 cor 20 fl. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosese și la curăț rea sângelui. Prețul 120 și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc excelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tineretelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morhuri, pecum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât se comandez **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulci la inat. Pețul 1 cor.

Chemicala, drogoue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri ruscice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articoli cosmetice, olei pentru pér. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articlu din branșă. Tóte fórtse leftine. Faceți întrebare și Vê veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Szászvárós, în fața școalei Nr. 41.

47 (8-10)

La espositiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișóra-Fabrie

(22) 27-52

data ce clopotele sînt bătute de o latre prin aceea ce sînt mînuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sînt provédute în partea superióră — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiú, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiú. Mai de parte se recomândă spre facerea scannelor de fer bătut, de sine stătător — spre preadjustarea clopoteilor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.